

กิจกรรม DIY สมุด^๒:
สมุดโน้ตทำมือ & สมุดฉีก

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

นิเวศน์นิรมิต

วันเสาร์ - อาทิตย์

17, 18 และ 24, 25 ก.ย. 54

เขียน บันทึก เป็นรากฐานอารยธรรมของมนุษยชาติ

“นานหลายพันปีแล้ว
มนุษย์สามารถคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้น
เพื่อบันทึกเรื่องราว ความรู้ คำสอน
ความเชื่อและภูมิปัญญา
สืบท่อให้คนรุ่นต่อมาได้เรียนรู้”

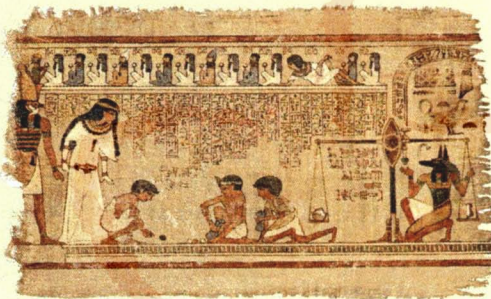

เมื่อราว 7,000 ปีก่อน
ชาวสุเมเรียนเป็นชนชาติแรก
ที่คิดสัญลักษณ์ตัวอักษรรูปลิ้น
เรียกว่า คูนิฟอร์ม (Cuneiform)
บันทึกลงบนแผ่นดินเหนียวที่นำไปตากแห้ง

นอกจากแผ่นดินเหนียวมนุษย์รู้จักจารึกข้อความตัวอักษรบนแผ่นหิน เปลือกไม้ กระดองเต่า ผ้าไหมและใบลาน จนกระทั่งมีการคิดค้นวิธีการทำกระดาษขึ้น

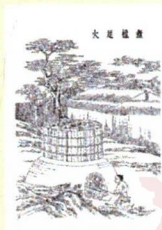
กระดาษกับการจดบันทึก

ราว 5,000 ปีก่อน ชาวอียิปต์โบราณสามารถ
คิดค้นการทำกระดาษจากต้นกกที่เรียกว่า
ปาปิร์ส (papyrus) โดยทำเป็นกระดาษจารึก
บทสวดและคำสาบานบรรจุไว้ในพีระมิด
ด้วยตัวอักษรภาพเฮียโรกริฟฟิก (Hieroglyphic)

อักษรภาพอียิปต์โบราณ
เทียบกับพยัญชนะ
อังกฤษปัจจุบัน

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	SH

ขั้นตอนการทำกระดาษ

ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (ราว 200 ปีก่อนคริสตกาล) ชาวจีน ได้ค้นพบวิธีการผลิตกระดาษจากใบหม่อน (มีลักษณะ ไกล่เคียงกับกระดาษที่ใช้ในปัจจุบัน) ซึ่งนับเป็น 1 ใน 4 สิ่งประดิษฐ์ที่ยิ่งใหญ่ของจีนสมัยโบราณ (เข็มทิศ ดินปืน กระดาษ การพิมพ์) และได้เผยแพร่ จากจีนผ่านเส้นทางการค้า สายไหมไปยังดินแดนแถบ ตะวันออกกลาง และเข้าสู่ ยุโรปสมัยยุคกลางใน ศตวรรษที่ 13

ในประเทศไทยไม่พบหลักฐานแน่ชัดว่ามีการคิดทำกระดาษ และสมุดขึ้นใช้เมื่อใด ด้วยคนสมัยก่อนอาศัยการท่องจำและบอกต่อเพื่อถ่ายทอดความรู้หรือใช้วิธีการบันทึกบนแผ่นหิน ฝินฉ้าง

จารึกภาษามอญโบราณ

ค้นพบที่วัดโพธิ์ร้าง จังหวัดนครปฐม
ยุคสมัยทวารวดี เป็นหลักฐานสำคัญ
แสดงถึงการใช้อักษรบันทึกข้อมูล
แรกเริ่มยุคประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

สมุดไทยหรือสมุดแบบโบราณ (สมุดแบบดั้งเดิมรูปแบบ
ขวางตามแนวยาวของใบข่อยหรือใบลานที่ทาบซ้อนเป็นใบๆ
จารึกข้อความด้วยเหล็กปลายแหลมแล้วใช้) ซึ่งพบมากใน
แถบอุษาคเนย์มักใช้เฉพาะบันทึกหลักธรรมคำสอน จึง
สันนิษฐานว่าสมุดไทยเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจาก
อินเดียผ่านทางพระพุทธศาสนา ต่อมาการทำสมุดจาก
เยื่อไม้แทนการใช้ใบข่อยใบลาน พบพบซ้อนกันไปมาหลาย
ทบ คล้ายกับการทำสมุดกระดาษสาในภาคเหนือที่เรียกว่า
“ป๊อบสา”

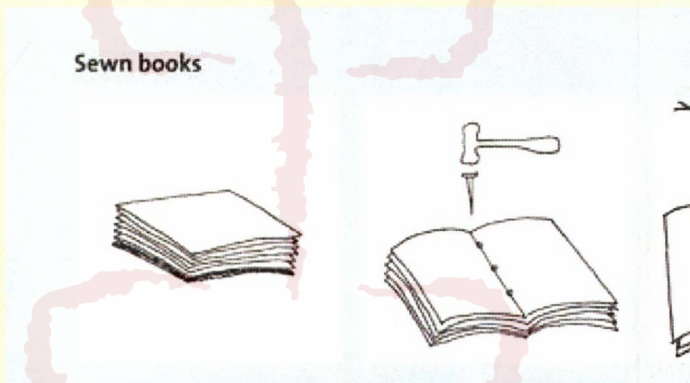
สมุดทำมือ

อุปกรณ์

กระดาษขนาด A4 จำนวน 16 แผ่น พับครึ่ง

เชือก/ ด้าย ยาวประมาณ 80 ซม.

แท่งเหล็กแหลม 1 ด้าม

การเย็บเล่ม

1. เจาะรูตรงกลางสันสมุด 3 รู ห่างกันประมาณ 5 ซม.
2. ตัดเชือก/ ด้าย ความยาวเป็น 3 เท่าของความกว้างสมุด
3. ร้อยเชือกผ่านรูตรงกลางจากด้านใน แล้วสอดปลายกลับออกที่รูด้านนอก
4. จากนั้นร้อยเชือกเข้าด้านในผ่านรูด้านล่าง แล้วสอดกลับด้านนอก
5. มัดปมให้แน่นและเก็บปลายเชือกให้เรียบร้อย

กระดาษการ์ด/ กระดาษแข็ง ขนาด A4 จำนวน 1 แผ่น
เพิ่มขนาด 2 3/4 นิ้ว 1 เล่ม
วัสดุอื่นๆ สำหรับตกแต่ง

ที่รู้ด้านบน
นอกที่รู้ตรงกลาง